

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській областях»

м. К и ї в
24 червня 2015 року
№ 26-у/2015

Справа № 2-18/2015

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича — головуючого, доповідача,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Саса Сергія Володимировича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,
Стецюка Петра Богдановича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській областях» від 14 листопада 2014 року № 875 (Офіційний вісник України, 2014 р., № 93, ст. 2670).

Заслухавши суддю-доповідача Бауліна Ю. В. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В:

1. Суб'єкт права на конституційне подання — 49 народних депутатів України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській областях» від 14 листопада 2014 року № 875 (далі — Указ).

Указом Президент України ввів у дію зазначене в ньому рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі — рішення РНБОУ), яким, зокрема, передбачено:

— Кабінету Міністрів України ужити заходів щодо припинення на окремих територіях у районі проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях діяльності державних підприємств, установ та організацій, їх філій (відділень), представництв (абзац другий підпункту «б» підпункту 2 пункту 3);

— запропонувати Національному банку України вжити у місячний строк заходів щодо припинення обслуговування банками рахунків, у тому числі карткових, відкритих суб'єктам господарювання всіх форм власності та населенню на окремих територіях у районі проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях (пункт 8).

Народні депутати України порушують питання про визнання неконституційним Указу у зв'язку з невідповідністю зазначених положень рішення РНБОУ положенням Конституції України про недопустимість звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів (статті 22, 64) та порушення принципу рівності конституційних прав і свобод громадян перед законом (стаття 24).

У конституційному поданні автори клопотання вказують також на те, що процедура видання Президентом України Указу не відповідає вимогам статей 6, 8, частини другої статті 19, частини четвертої статті 106, статті 107 Основного Закону України, оскільки Указ не скріплений підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання.

2. Конституційний Суд України, розглядаючи питання про відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Першою колегією суддів Конституційного Суду України Ухвали від 21 квітня 2015 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України», виходить з такого.

2.1. За частиною першою статті 152 Конституції України закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Згідно з Законом України «Про Конституційний Суд України» у конституційному поданні має зазначатися правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності правового акта або його окремих положень (пункт 4 частини другої статті 39); предметом розгляду

Конституційного Суду України може бути конституційне подання, в якому викладаються аргументи і стверджується про неконституційність законів, інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (частина перша статті 71).

Народні депутати України, стверджуючи про невідповідність положень абзацу другого підпункту «б» підпункту 2 пункту 3 та пункту 8 рішення РНБОУ вимогам статей 24, 64 Конституції України, наголошують, що вказані положення звужують обсяг прав і свобод громадян, які проживають у районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях, у порівнянні з громадянами, які проживають на решті території України, внаслідок їх дискримінації за ознакою «місце проживання». Зокрема, громадяни, які проживають у районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях, на думку авторів клопотання, будуть обмежені в реалізації конституційних прав на працю, соціальний захист, вільний вибір місця проживання, медичну допомогу, освіту, достатній життєвий рівень та права власності.

Конституційний Суд України вважає, що суб'єкт права на конституційне подання повинен був навести правове обґрунтування тверджень щодо неконституційності зазначених положень рішення РНБОУ стосовно встановлення ними різного обсягу конституційних прав і свобод для населення окремих територій в районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях, які перебувають на тимчасово неконтрольованій органами державної влади території України.

Аналіз конституційного подання та доданих до нього матеріалів дає підстави для висновку, що народні депутати України не навели такого правового обґрунтування, а лише висловили занепокоєння можливістю настання негативних наслідків у певних сферах життя цих громадян у разі реалізації вказаних положень рішення РНБОУ, яке передбачає комплекс невідкладних заходів, які необхідно вжити Кабінету Міністрів України, Міністерству юстиції України, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству закордонних справ України, а також Національному банку України щодо стабілізації соціально-економічної ситуації у Донецькій та Луганській областях, на території яких здійснюється антитерористична операція.

Отже, відсутність правового обґрунтування невідповідності положень абзацу другого підпункту «б» підпункту 2 пункту 3 та пункту 8 рішення РНБОУ вимогам статей 24, 64 Конституції України згідно з пунктом 4 частини першої статті 39, частини першої статті 71 Закону України «Про Конституційний Суд України» є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у цій частині за пунктом 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом.

2.2. Суб'єкт права на конституційне подання стверджує про невідповідність названих положень рішення РНБОУ частині третій статті 22 Конституції України, згідно з якою при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

За правовою позицією Конституційного Суду України перевірки на відповідність зазначеним положенням статті 22 Конституції України підлягають лише закони або внесені до них зміни, а не підзаконні нормативно-правові акти (Ухвала від 25 грудня 2008 року № 63-у/2008), зокрема укази Президента України про введення в дію рішень Ради національної безпеки і оборони України.

Вказане є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у цій частині відповідно до пункту 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2.3. Народні депутати України вважають, що Указ не відповідає також частині четвертій статті 106 Основного Закону України, згідно з якою акти Президента України, видані в межах повноважень, передбачених пунктом 18 частини першої цієї статті (згідно з яким Президент України очолює Раду національної безпеки і оборони України), скріплюються підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання.

Проте зазначене твердження суб'єкта права на конституційне подання не ґрунтується на положеннях пункту 18 частини першої, частини четвертої статті 106 Конституції України у їх взаємозв'язку з положеннями статті 107 Основного Закону України. Так, згідно з пунктом 31 частини першої статті 106 Конституції України Президент України здійснює інші повноваження, крім перелічених у пунктах 1–30 цієї статті, визначені Основним Законом України. Зокрема, одне з таких повноважень передбачене частиною сьомою статті 107 Конституції України, відповідно до якої Президент України своїми указами вводить у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України. За правовою позицією Конституційного Суду України окремо визначені у статті 107 Конституції України повноваження Президента України можуть реалізовуватися без застосування вимоги частини четвертої статті 106 Конституції України (підпункт 4.2 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 22 квітня 2008 року № 9-рп/2008).

Отже, конституційне подання не містить правового обґрунтування твердження щодо неконституційності Указу внаслідок порушення встановленого Конституцією України порядку набрання ним чинності, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у цій частині згідно з пунктом 2 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 39, 45, 50, 71 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

у х в а л и в:

Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській

областях» від 14 листопада 2014 року № 875 на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного подання вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом; невідповідність Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ